

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Noveller

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Noveller", i Blicher, Steen Steensen: *Noveller*, udg. af Esther Kielberg ; Henrik Ljungberg , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 358. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-blic03val-shoot-idm140515385132672/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Noveller

note 1836 betegner det, at *To passe godt for hverandre* – *hev med Hensyn til Alderen*. – *kjællinger*: se n.t.s. 214. – *hællade*: Bs note 1836: *højede og skraalte*. – *vedfke*: if. Bs note 1836 træder fork. *fk* *istedesfor en Eed*; *vedfke* *hejer* er vel eufemistisk for «ved fæden ikke heller».

264 *he om Daw, had om Dag*: dvs. betænkningstid. – *wa* (...) *betint, var* (...) *betænkt*: havde i stinde.

Wolfe Vistesens: Sven Graah

Kilder: nok ligesom til *E Stræpigh* det sagn om Torning Kirke, der refereres i *DA* (se n.t.s. 238) og fortæller, at kirken skal være opbygget af to andre kirker: Ungstrup og Graa kirker; desuden nok inspiration fra Marsk Stig-folkevisen. Se evt. *AP* II, 352.

Graah: Gråhede (Grade Hede) s.f. Torning. – *Sven Graah(s)*: Sven Grathe (d. 1157): da. konge. – *Aalfaaer*: se n.t.s. 244. – *Sien at der inno noun aa, Sten er der endnu nogle af*: 1852 fjernedes de sidste kvadre, og grunden blev opbrudt 1864–1865. – *trej* (tre) *Konger*: 1157 blev Sven Grathe konge over Skåne, Knud Magnusson (d. 1157) over Fyu og Sjælland og Valdemar (senere den Store, 1131–1182) over Jylland. Kort efter faldt Sven i Slaget på Grade Hede 1157. – *knæwh*: her: køn. – *Kjællingerie*: narrestreger.

266 *ildvorn, ildvorn*: arrig. – *Skitting*: skiderik. – *Innetrøj, Indertroje*: undertøje. – *Ullenskjot, Uldenskjort*: lang, ulden trøje. – *Hæel, Hæl*: skjul. – *Konng Wolmer*: kong Valdemar den Store.

Wolfe Vistesens: Den jernarmed Sældaat

Første gang trykt i *Nø* XI 1829 med titlen *Den jydske Landsoldat* (SSk XV, 9ff), derefter i *SD* II (1836), annoteret af B. og med titlen *Sældaaen*. Om motivet: se *AP* II, 353ff. Der er forskelle i ortografien i de tre tryk; stavermåden er mest konsekvent i *SD*.

268 *Dysilouuv*: (barnesprog) seng, visselulle. – *Faalser, Forhør*: konfirmationsforberedelse. – *Cajilum, Gadelum*: Ved forårsfester – pinsefesten osv. – blev pigerne fordelt til karlene som partnersker -- g. -- ved det kommende års fester. – *Nøjorgau, Nytaargave*: På Randerseggen foregik denne fordeling af partnere – også mandl – især ved nytårslegestuerne; karlene blev da kaldt n. – *skryuvu, skrive*: udskrive til soldat. – *Pas*: ordre til at møde ved eksercerskolen. – *Aawsele, Aksele*: skulderen. – *Iseshow*: se n.t.s. 254. – *Lou, Lov*: hjemlov.

270 *Gud give det* (...): Guds navn får Per til at tale kirkens sprog. – *Smolou, Smaaløj*: småkreaturer, fjerkra.

Wolfe Vistesens Brøw

Trykt første gang i *Nø* III, 1827 med titlen *Wolfe Vistesens Støruels hjem fra Kjømhau te hans kiere Foræller*.

rele, redelig: rigtignok. – *ræh jer hen, rædde jer hen*: gøre jer bange. – *Lillen-sjot*: se n.t.s. 266. – *Kabus*: se n.t.s. 43. – *passer* (...) *om*: se n.t.s. 240.

- 272 *haatte, hatiad*: næsten. – *Kosakker*: se n.t.s. 256. – *1011 Skjælling West, 10 Skilling Ost*: 1 sk. lybsk gjaldt 2 sk. da; *West* opfattede tyskerne som »Wurst« (gølse); – *den Siemts* (...) *Vejsterbrou*: pantomimen *Don Juan* (se n.t.s. 77) på Vesterbro Teater, der var opført af mimikeren og pantomimeforfatteren G. Casorti (1749-1826). – *Kompen(er)*: se n.t.s. 35. – *gæ Fortæller(e), god(e) Fortæller(e)*: person, der lægger et godt ord ind for nogen. – *gik fra Baer, gik for Borde*: vartede op. – *spejlelske, spejalske*: pokkers. – *hans Profession*: Møllere beskyldtes for at tage for meget i told for melet. – *Skywen*: se n.t.s. 111. – *holked i se*: huggede i sig. – *slanten*: slunken. – *rej* (...) *øverem, red over ende*: vältede orkuld. – *Lægtou, Legestue*: dansegilde. – *Kløjtro, Klædetraad*: trævl.
- 274 *lokked*: forført. – *go fra de jen Herred te de aant, gaa fra det ene Herred til det andet* (og derved uddrage sig underholdsbidrag). – *ta øbaag, tage ibag*: skyde en hvid pind efter. – *en laang Strimmel, en lang Strimmel*: den liste over Don Juans erobringer, som hans tjener opremsede. – *Inkallels*: stævning. – *kam han ind* (...) *Kriidh*: han er Kommandantens Statue (her fremstillet som en rytterstatue, vistnok af »marmor«), der straffer Don Juan mod fortællelse. Jf. G. Casorti: *Don Juan eller Steen-Gjæstebudet* (1818), s. 9. – *Comedietou* (...) *Møllerswen, Komediøwen* (...) *Møllersvend*: en ukendt pantomime, også på Casortis teater. – *gjør ve ham*: indgroet hos ham.
- 276 *taulered, tavlet*: ternet. – *Hjællistrygh, Hæstetryger*: strygspån til le. – *ilvorre*: se n.t.s. 266. – *den bette kaalled Kjerik, den lille kullede Kirke* (dvs. u. tårn): Det Kgl. Teater: den nuv. bygning indviedes 1874. – *en bette Kon Knejt*: en genius på fortæppet; *Kon* = korn (jy. fyldeord). – *en Prajst* (...): Thalia og Melpomene, hhv. komediens og tragediens muse, på hver sin side af prosceniet (den del af scenen, der ligger foran tæppet). – *Puppeluhrr*: se n.t.s. 240.
- 278 *Briddeviels*: adskillelsscenen i Oehlenschlägers tragedie *Axel og Valborg* (1810), III. – *Fjaril, Fjending*: fjerdedel; et »fjendingkar« smår indeholdt ca. 28 kg, 1/4 tønde. – *Bæster*: heste.

Rasmus Oustrup: Messingjens

Historien er if. B. sand; skal være fortalt ham af Klaus Nielsen i Vatrup (se *TK&L*, 94) eller af en tækkemand i Torming (se *Lt-Tr* II, 207). Om fortællingen: se *AP* II, 356 og litt.henv. til *De fornæmste Oer* s. 252.

I Kriens ti: slaget mod englænderne på Kbh.s red 1801. – *Legmannen, Lægsmanden*: fører lægsrullen, dvs. registret over soldatermandskabet i den mindste adm. kreds, lægden. – *di Hassens Hæjsfolk*: Slesvigske Rytterregiment, der deltog i troppesamlingen i Holsten 1803. – *gaa de Siemts vedden*: 1) dræbe, 2) kastrere; her måske: skyde ned bagfra. – *Messingjens*: har nok sit navn efter landsbyen Mesing v. Skanderborg.

- 280 *fi Marker, fire Mark*: 1 m = 1/2 pund. – *Uer, Ord*: aftale. – *gikk* (...) *et fra ed, gik* (...) *ikke fra det*: kom sig ikke. – *Kyrassier(er), Kyrads(er)*: pansret kavalerist. – *kronneted* (...) *hvinneted* (...) *rimmed*: forskellige slags vrinsken (se også n.t.s. 284). – *gik imell*: gik imellem hestene. – *skroll, skraalede*: